

TECHNISCHE FICHE VVSG-VERKIEZINGSMEMORANDUM

Fiche	De regiemogelijkheden van de lokale besturen vergroten
Hoort bij strategisch dossier	<i>SD1: volwaardige lokale autonomie en beleidsruimte</i>
Korte omschrijving	Lokale besturen vragen al jaren bijkomende sturingsmogelijkheden. Vandaag wordt de regierol van het lokaal bestuur in heel wat wetten en decreten benoemd. Deze ook operationaliseren in instrumenten waarmee lokale besturen daadwerkelijk kunnen sturen, blijkt heel wat moeilijker.

Wat ?

Lokale besturen vinden de regiemogelijkheden die hen worden toebedeeld vaak taneloze monsters, waarmee ze geen beleid kunnen voeren. Regie wordt immers nooit echt geoperationaliseerd. Vlaanderen neemt ze af en toe op in decreten, zoals in de sociale economie, wonen, gezins(ondersteunend) beleid en lokaal sociaal beleid, met vaak een verschillende inhoud.

Regie zou er moeten op duiden dat het lokaal bestuur invloed kan uitoefenen op andere organisaties en die mee in de richting van een gezamenlijk beleid kan sturen via onderhandelingen en doorzettingsmacht. Op dit moment zijn de instrumenten om echt te sturen vaak niet aanwezig. De verkregen regietol steunt vooral op vrijwilligheid, op de kracht van de overtuiging van lokaal leiderschap en op goede interpersoonlijke relaties.

De lokale besturen hebben nood aan verschillende soorten instrumenten om te kunnen regisseren, op een continuüm tussen veel en weinig doorzettingsmacht. Communicatief-rationale instrumenten zijn geen formele doorzettingsinstrumenten, maar wijzen op de pogingen van lokale besturen om andere partijen op basis van visie, argumenten en eventueel gedeelde analyses te overtuigen om mee te werken. Ze proberen cohesie binnen het netwerk tot stand te brengen en te komen tot gemeenschappelijke doelstellingen, actie, waarden en kennis. Maar als een belangrijke actor niet wil meewerken, dan kan het bestuur niet ingrijpen.

Tussen de samenwerking op basis van vrijwilligheid en de regie met financiële en juridische instrumenten bevindt zich het domein van de marktsturing. Het lokale bestuur coördineert het werkveld door middel van financiële stimuli waarop de andere actoren al dan niet inspelen. Ze doen dit op basis van hun eigen doelstellingen en marktpositie. De verhouding is niet zo zeer hiërarchisch, maar eerder een klant-leveranciersrelatie.

Juridische doorzettingsmacht is gebaseerd op wettelijke of reglementaire bepalingen waardoor derden verplichtingen hebben ten aanzien van het lokale bestuur. Aan die verplichtingen kunnen sancties verbonden zijn, zoals het weigeren of intrekken van een

vergunning. De doorzettingsmacht is financieel van aard als het lokale bestuur belangrijke financiële stromen, die wezenlijk zijn voor de werking van andere actoren, kan beïnvloeden of controleren. Een vorm van juridische én financiële doorzettingsmacht is een adviesrecht, waarbij de lokale overheid advies geeft aan de erkennende en subsidiërende overheid over de opportuniteit van een erkenning of de uitbreiding van een dienstverlener. Als dit advies bindend is, gaat het hier om een instrument met sterke financiële doorzettingsmacht. Een niet bindend advies, zoals bijvoorbeeld het advies dat gevraagd wordt aan een lokaal bestuur bij een aanvraag vergunning groepsopvang baby en peuter, heeft geen meerwaarde, noch voor de Vlaamse overheid, noch voor het lokaal bestuur, noch voor de organisator.

Met het 'slot op de middelen' doen we een voorstel van financieel instrument dat we erkend willen zien in het sociaal domein in de Vlaamse beleidsvoering. Vlaanderen erkent en financiert rechtstreeks heel wat initiatieven op het grondgebied van de gemeenten. De analyse is dat daar weinig of geen verantwoording aan het lokaal bestuur wordt gegeven. De verantwoording gebeurt rechtstreeks ten aanzien van de Vlaamse overheid. Dit staat niet alleen een integrale aanpak in de weg, maar werkt ook contraproductief. Om dit te remediëren stelt de VVSG een andere manier van samenwerken voor, die uiteindelijk ook het decreet Lokaal Sociaal Beleid haalde. Deze techniek bestaat erin dat de lokale besturen vat krijgen op die Vlaamse middelenstromen naar partners. Vlaanderen zet een slot op een deel van de middelen van partners. Het slot wordt pas gedeblokkeerd nadat de organisatie met het lokaal bestuur een akkoord vindt over de realisatie van lokaal gekozen doelstellingen. Deze doelstellingen moeten steeds integraal zijn, want precies op dat punt kunnen de lokale besturen een grote meerwaarde betekenen. Het lokaal bestuur krijgt deze middelen niet zelf in handen.

Ook ten aanzien van de federale overheid is er de vraag naar meer lokale volwaardige regiemogelijkheden. Zo wordt de projectindieners voor de organisatie van transitiehuizen (overgang van de gevangenis naar de vrijheid) enkel 'aangeraden' in overleg te gaan met het lokaal bestuur, zonder dat de gemeente hierin een beslissende stem heeft over de locatie. Ook in het domein van het migratie/integratiebeleid moet de lokale regie versterken.

Hoe ?

Er zijn aanpassingen nodig in veel verschillende wetten en decreten om via de benoemde regiefuncties ook echt in sturingsmogelijkheden te voorzien. De VVSG wil daarbij maximaal dezelfde regiemogelijkheden binnen en over de beleidsdomeinen heen.

Er zijn daarenboven uitvoeringsbesluiten nodig om de regierol in het decreet betreffende het Lokaal Sociaal Beleid te operationaliseren.

In het toekennen van de regiebevoegdheid aan het lokaal bestuur moet de centrale overheid zich ook behouden voor sturing: de centrale overheid kan de "wat" (en "waarom") bepalen, maar niet de "hoe". Of een lokaal bestuur het lokaal loket kinderopvang bijvoorbeeld een plaats geeft binnen het sociaal huis of het Huis van het Kind is lokale autonomie.

De VVSG vraagt dat Vlaanderen - rekening houdend met de algemene bepalingen inzake toewijzing van bevoegdheden in het decreet lokaal sociaal beleid - in diezelfde logica

soortgelijke opdrachten die via andere decreten of regelgeving geregeld zijn, consequent de doorzettingsmacht geeft aan het lokaal bestuur. Het decreet lokaal sociaal beleid stelt bijvoorbeeld dat "het lokaal bestuur werk moet maken van een maximale toegankelijkheid van de lokale sociale hulp- en dienstverlening voor de bevolking en besteedt daarbij bijzondere aandacht aan onderbescherming.". In het verlengde van dit bepaling vraagt de VVSG dat de opdracht tot het vorm geven aan het lokaal loket kinderopvang (decreet kinderopvang baby's en peuters) ook consequent toegewezen wordt als opdracht aan het lokaal bestuur.

Regisseren vraagt doorzettingsmacht, maar ook de nodige competenties en kennis bij zowel de lokale medewerkers als het politiek personeel. De VVSG vraagt dat er sterk ingezet wordt op (en engageert zich anderzijds zelf ook voor) het versterken van de regiecapaciteit van de lokale besturen.

Effect ?

Door een ruimere regie slagen lokale besturen er beter in om lokale netwerken op te zetten om lokale doelstellingen en doelstellingen van centrale bestuursniveaus te bereiken. Besturen zullen bij voorkeur kiezen voor de variant die het minst sturend is. Als cruciale partners op het terrein weinig of geen zin tot medewerking tonen, kan het die partners ertoe aanzetten bij te dragen aan de (bij voorkeur) in overleg geformuleerde doelstellingen.

Contactpersoon VVSG	<i>Peter Cousaert</i>
---------------------	-----------------------